

"Olen kuullut on kaupunki tuolla..."

RIITTA MIKKOLA

Mitä ajatuksia sana kaupunki herättää sinussa? Näetkö mielessäsi syntisen ja liikkaisen tehdastaajaman, jonka hämärillä kujilla viattomuus menetetään? Vai onko kaupunki dynaaminen kasvukeskus, joka tuottaa uusia innovaatioita ja on täynnä tulevaisuuden mahdollisuuksia? Vai onko kaupunki paikka, jossa ihmiset syntyvät, kasvavat ja kuolevat ilman sen ihmeellisempiä intohimoja?

Suomen kielen kaupunki-sanana juuret ovat muinaisruotsin murteen sanassa kaupung, joka tarkoittaa kauppapaikkaa. Kaupungit ovat siis olleet paikkoja, jossa ihmiset ovat kohdanneet kaupankäynnin merkeissä. Viroksi kaupunki on linn, mikä taas tulee linnasta, linnoituksesta. Kauppapaikkaa pitää suojella, joten sen ympärille rakennetaan muurit.

Englannin ja espanjan kielen kaupunkisanat (city ja ciudad) tulevat latinasta. Civitas-sana viittaa myös yhteisöön, (kaupunki)valtioon ja kansalaisuuteen. Kaupunki on siis myös hallintoyksikkö, jossa asuvilla ihmisillä (=kansalaisilla) on oikeuksia ja velvollisuuksia.

Ruotsin kielen stad on mielenkiintoisen mitään-sanomaton sana. Sanan alkuperä on sama kuin sanalla ställe, 'paikka'. Myös tšekin kielellä kaupunki on město, mikä tarkoittaa paikkaa. Ehkä nimi on kuulostanut liian vaatimattomalta, koska kaupungille on toinenkin sana, velkoměsto, mikä on sananmukaisesti käännettynä 'suuri paikka'.

Kaupunki on siis hallinnollinen alue, jossa käydään kauppaa ja jota pitää suojella. Kaupungin asukkaat muodostavat yhteisön, jolla on jonkinlainen erillisasema ympäristöön nähden. Tämän verran lyhyt kielihistoriallinen vertailu kertoi meille.

Entäpä kaupungit suomalaisessa kulttuurissa? Perinteisen Suomi-kuvan nostalgia perustuu heinäpeltoon, pellavapäiseen Suomi-neitoon ja pellolla ahertavaan Jussiin / Paavoon / Mattiin (valitse omaisi). Kaupunki on savuinen ja sumuinen paikka, jossa harva enää hymyilee, ihmiset eivät tunne edes naa-

**"Suomalaisten maaseutu-
kaupunkisuhde on
ambivalentti."**

puriaan ja kaikille on kiire ei minnekään. Kaupungin kadut ovat pitkiä ja suorina, ja sääkin on huono, sillä tuuli ei tuule mutta sade kyllä jaksaa. Eikä edes kesä helpota tilannetta, sillä silloin autojen pakokaasu huumaa ja hengityksen täyttää pöly sekä hiili.

Kun tutkitaan tilastoja ja verrataan niitä populaarikulttuuriin, huomataan, että suomalaisten maaseutu-kaupunkisuhde on ambivalentti. Samaan aikaan kun maaseutu tyhjenee ja vain muutamat kaupunkikeskukset kasvavat, voi lukea lehdestä, miten taas joku osti hirsitalon metsän keskeltä ja on vihdoinkin niin onnellinen, kun luonto on lähellä ja kaupunki kaukana.

Tässä lehdessä olemme pyrkineet valottamaan kaupunkia ennen ja nyt. Uhka vai mahdollisuus? Oikealle vai vasemmalle? Bussi vai ratikka? Rauma vai Pori? Lue ja kiinnostu!

Hyvää kesää kaikille! ■

Kirjoittaja on Kleion päätoimittaja.